

Európai Erdészeti Tájfutó Bajnokság

Az európai erdész tájfutók ismét összejöttek, most Dánia nyugati partvidékén, az Északi-tenger szelei által összehordott homoktenger kellős közepén. Az utazásról nem beszélek, hosszú volt oda is, vissza is. Már csak egyes cseh autópályaszakaszok dödöm-dödömje emlékeztet a hajdani NDK-s érzésre, no meg az a kemping, amiben sikerült aludnunk a Harz-hegység keleti lábánál. Dániáról csak annyit, hogy halszag nem volt, viszont kötetnyi terjedelmű írásban lehetne áradozni az ország szervezetségéről, a rendről és tisztaságról, a természet-szeretetről, a látnivalókról és a csillagászati méreteket idéző árakról. Ami most leginkább megfogott (és a hazai helyzetet illetően mélységesen el is keserített) az az érezhető közbiztonság és hogy a lopás, rongálás ismeretlen fogalmak.

A 35 fős magyar volt az egyik legnagyobb a 18 résztvevő ország csapatai között, a résztvevők több mint egytizedét tettük ki. A rendezők nagyon jól választották meg a helyszínt. Az EFOL eseményeivel párhuzamosan egy ötnapos versenyt is rendeztek. Az eredmények böngészésekor a honlapon (www.efol2010.dk) ezért az EFOL címszót kell keresni.

Szállásunk egy katonai laktanya volt sok épülettel, kiszuperált tankokkal, kiváló infrastruktúrával. Hely bőven akadt, én harmadmagammal egy 12 ágyas szobában helyezkedtem el. A laktanya területe és környéke egyben tájfutó terep is, nyilván a kiképzés része lehet a tájékozódás is, mivel állandó pontokat helyeztek el a kerítésen belül és a környező gyakorlóterepen. A versenyterepek közül a sprint és a középtáv helyszíne autóval, a váltó terepe gyalog volt elérhető. Dániában népszerű a tájfutás, erről árulkodnak kiváló nemzetközi eredményeik is.

A program az EFOL szabványnak megfelelő volt: edzés, parkverseny, középtáv, váltó, valamint erdészeti fórum (szakmai est előadásokkal), szakmai kirándulások és búcsúest.

Talán a terep volt, ami annyi magyart csábított a messzi Dániába. A tengerparti buckavidék megkapóan szép. Talán innen vette Tolkien az ötletet Középfölde és a hobbitok buckaházainak megálmodásához (ld. Gyűrűk Ura).

A buckabázak

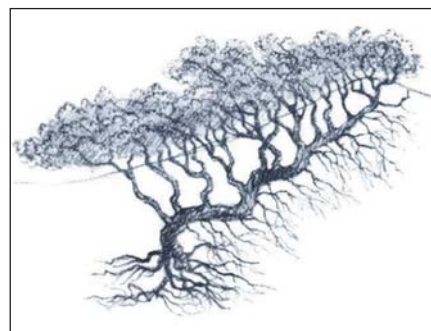
A versenyekről

Varde városa, ahol a sprintverseny volt, nagyon szép és rendezett. A rajt és cél egy városi park volt, ahol egy amfiteátrum jellegű szabadtéri színpad nézőterén napozhattunk és élvezhettük végig a programot. Itt volt egyben a verseny hivatalos megnyitója is. Talán Egerhez hasonlítható a város kiépítése, szűk utcácskák, parkok és folyópart színesítette a képet. Zavaró csak egy közlekedési lámpa volt, ahol kifejezetten tilos volt pirosban átfutni (a rendőröktől félték a rendezők, v. ö. Magyarország).

Városi tájfutótérkép

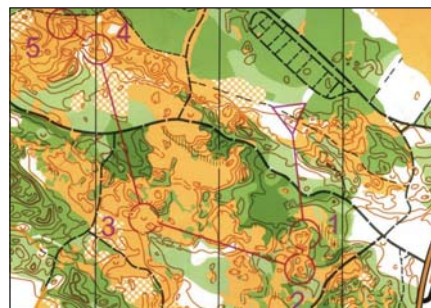
A középtávú versenyt egy ültetvény-erdőben és csarabos-törpefűzes homokdűnéken tartották. A tengerparti ültetvényerdők célja a homok vándorlásának a megakadályozása. Főleg olyan fenyőfajokat telepítenek, amelyek a gyenge minőségű talajon is képesek megélni. A legfőbb érdekesség, hogy előfordultak évszázados tölgyek is, amelyek részben láthatatlanok voltak. A fák törzsét a homok ugyanis betemette és csak az ágak állnak ki alacsonynak tűnő fákként. Így

Az eltemetett évszázados tölgyek

néz ki egy ilyen matuzsálem (a vékony vonal a talaj felszínét jelzi)

A kalandhoz hozzátartozott a domborzat is. A dűnék annyi irányba és olyan formában helyezkedtek el, ahogy csak lehetséges. Idegen szót használva: káosz uralkodott a terepen. Ezt a domborzást pedig vastagon borítja a csarab (magas lábemelés) és egy csomó olyan lábtörő sűrűségű növény, ami erőteljes magas térdemelésre ösztönzi a futót. Ez a terület is katonai hadszíntér volt a II. világháborúban, tengerparti védvonalként sok a kiépített bunker.

Terepi tájfutótérkép az ellenőrző pontokkal

Pénteken volt a szakmai és kulturális kirándulások napja. Erről bővebben a cikk végén. Röviden csak annyit, hogy a korábbi termelési célú tájrendezés nyomait igyekeznek eltüntetni (pl. a csatornába kényszerített folyók hajdani meanderező medrének újbóli kialakítása) és nagyon nagy szerepet szánnak a természetességnek, ahol lehet. A turizmust szinte láthatatlanul irányítják, nem látunk agyonterhelt területeket, holott sok a látogató. És ami a legfontosabb számunkra, az erdészek ott is olyan erdészek mint a Földön bárhol, nagy szeretettel és pálinkával fogadtak minket.

Szombat volt a váltó és a búcsú napja. Egyes korosztályokban a kevés induló miatt nemzetközi vegyes csapatok is indultak, néhányszor lányok is a fiúk között.

Erdészeti szakmai programok:

A hagyományoknak megfelelően az EFOL legalább annyira szakmai program, mint sportverseny.

Szakmai est

Szerda este a dán kollegák szakmai fórumot tartottak, melynek témája a védelem-használat-egyensúly hármasságának értelmezése és gyakorlata volt. Dánia arányaiban nagy mezőgazdasági területekkel, részben átalakított természeti környezettel rendelkezik.

Elsőként a szabadidő-sportok szövetségének képviselője tartott előadást. Elmondta, hogy a szabadidő-sportok számára belépési engedélyt és terephasználatot a magánterületeken igen nehéz megszerezni. Ezért alakult szövetségük, amelyik száz körüli jogi tagot számlál. Tevékenységük a meggyőzősen kívül kiterjed különféle segítségnyújtási akciókra is, ami részben a sportolók, részben a földtulajdonosok számára nyújt kedvezményeket. Ez volt számunkra a „másik oldal”.

Az erdészetet képviselő *Fran Sodergaard Jensen* és *Hans Skov-Petersen* egyetemi oktatók előadásának címe: Használat és védelem – szabadtéri üdülés Dániában. Hosszú évekre visszanyúló kutatásaik és adatsoraik elemzése alapján ismertették a jelenlegi problémákat és vázolták fel a kívánatos helyzetet. A rövid előadásból is kiderült, hogy problémáik a látogatókat tekintve szinte azonosak a mi gondjainkkal, habár elvileg fegyelmeztebb a népesség, mint nálunk. Ott is gond az egyre növekvő számú kerékpárosok irányítása, amit nem elsősorban tiltással, hanem lehetőségek biztosításával igyekeznek megoldani. Kérdéses az új tevékenységek befogadása, mint pl. a kutyával vontatott kocsik (a kutyaszán analógiájára) és a terepsíroller (sífutás). A nyomás az erdészekre hatalmas, mivel Dániában érzékelhetően nagyobb a szabadlevegős tevékenységek iránti igény. Az előadás anyagát érdemes megnézni (<http://www.efol2010.dk/EFOL-presentation.pdf>), még az angolul nem tudók számára is tanulságos a sok kép és grafikon.

A tanulmányi kirándulások

A szervezők több tanulmányi kirándulást szerveztek. Jómagam a magánerdőgazdálkodás témakörét választottam.

A legfontosabb benyomás számomra az volt, hogy nagy erőfeszítéseket tesznek a természeteshez közeli állapotok létrehozására, esetenként tájrekonstrukcióra. Dánia intenzív mezőgazdasági ország, ahol a vizeket megregulázták, a folyókat csatornába terelték. Most ennek a fordítottját teszik, legalábbis ott, amerre jártunk. A folyók ismét kanyarognak, a lápterületek kezdenek azzá válni, amik régen voltak. A homokdűnéknél viszont nem ismernek kegyelmet, az állandó erdő és lágy szárú növénytakarásra ügyelnek, nehogy a dűnék ismét vándorútra keljenek.

Újra a régi mederben

Három magánerdőbirtokot látogatunk meg Zeeland (a nyugati partvidék) tartományban. Általános jellemzőként elmondható, hogy a szinte teljesen sík területen a tápanyagszegény savanyú homoktalajok dominálnak, az erdők szinte kizárólag ültetvények. Az éves csapadékmennyiség az 1000 mm körül mozog, hó csak napokig van, ha van. A szerény talajminőség miatt a mezőgazdasági termésátlagok meg sem közelítik az ország középső és keleti felén elérhető hozamokat.

Tudni kell azt is, hogy a németekkel 1864-ben vívott háborúban Dánia elvesztette Jutland tartomány déli részét (Slesvig és Holsten). *Enrico Dalgas* nevéhez fűződik az erdőtelepítések mozgalma, aki ugyanis azt mondta, hogy „amit elvesztettünk a külhonban, azt csináljuk meg itthon”. Ez a mozgalom ugyanazon az elven alapul, mint a mi Trianon utáni erdőtelepítési célkitűzéseink.

Klelund. Az 1650 hektáros erdőterület telepítését 1875-ben kezdték. Jelenlegi tulajdonosaik egyben a LEGO cég tulajdonosai. Szándékuk egy többcélú erdőpark kialakítása, ahol a szabadtéri tevékenység mellett 1415 hektáron szarvaskertet is üzemeltetnek. A fajajösszetételben a fenyőfélék dominálnak, elsősorban lucfenyő, feketefenyő, henye-fenyő (*P. mugo*), vörösfenyő, és még sok más, általam (tudás híján) be nem azonosított fenyőfaj. Kis részarányt képvisel a bükk és a tölgy. Amint az ábrából látható, az úthálózat szabályos kiépítésű.

A gímszarvas-populáció növelését tervezik, még nem döntöttek el, hogy mekkora mértékben. Terveik szerint a vadállományt teljes mértékben természetes módon tartják, nem etetik, nem gyógyszerезezik. A területet nem zárják el az erdőlátogatók elől, szabad bejárást biztosítanak bárki számára.

A szarvaskert engedélyeztetése több évig tartott, elsősorban az érdekeltekkel

A jövőt álmódó Enrico Dalgas szobra a nemzetközi erdészcsapattal

Azért itt sem szabad a gazda, sőt

(lakosság, NGO-k stb.) vívott csaták miatt. Jelenleg folyik a kerítés kiépítése. Többféle kaput helyeznek el a turisták, fogatok, teherjárművek részére. A kerítés elektronikus jelzőrendszere kapunyitás és mechanikai sérülés esetén azonnal SMS üzenetet küld a területet kezelő hivatalos vadászoknak. Teljesen nyilvánvaló, hogy az erdőgazdálkodás célja nem a jövedelemtermelés, hanem maga az erdő és nem utolsósorban a vadászat. Drága passzió, amihez építőköveket a magyar szülők is szállítottak a karácsonyi Lego-vásárlások alkalmával.

Hovborg ültetvény. Az ültetvényt 1866-ban a helyi földtulajdonosok és vállalkozók által alapított részvénytársaság hozta létre. Ez a részvénytársaság ma is létezik mint az erdőterület tulajdonosa. A részvényeknek elsősorban immateriális értéke van, ilyen vásárolni szinte lehetetlen. Ez az erdő az előbb említett mozgalom első eredménye. Az 500 hektáros terület éves növedéke 6 m³/ha és kb. 3 m³/ha a fakitermelés mértéke. Az 1999. évi viharkárok felszámolása még ma is tart. Igyekeznek a lombos fajokat nagyobb arányban telepíteni, ezt viszont a szarvasállomány elég sikeresen megghiúsítja. Ennek ellenére a szarvasállomány növelését tűzték ki célul. A vad elleni védelmet helyi kerítések jelentik, kisebb-nagyobb sikerrel. A beszélgetések során kitűnt, hogy nagyon odavannak a szarvasért, de ismerik a várható veszélyeket is. Árbevételük a faanyag mellett a vadászat bérbeadása, valamint a mohagyűjtés (magyar és lengyel vendégmunkásokkal). A mohát Hollandiába exportálják (virágpiac).

A részvénytársasági elnökök váltása kihalásos alapon megy, és nevüket kőbe vésik. Az erdőtelepítési mozgalom indí-

tójának pedig szobrot emeltek. Az erdőterület büszkesége a hatalmas, olykor 40 m magasságot elérő duglászfenyők állománya, a hihetetlen mennyiségben újuló szintén hatalmas hemlockfenyők (*Tsuga canadensis*) és legfőbb büszkeségük, az itthoni erdők hangulatát idéző 6 hektár kocsánytalan tölgyes.

Az előbbi terület szomszédságában van az 1875-ben alapított **Høllund Søgård ültetvény**. Ennek az erdőterületnek a telepítése szintén részben *Dal-gas* nevéhez fűződik. A 250 hektáros terület *Knud Henrik Hansen* tulajdona, itt található háza, valamint Dánia legmagasabban fekvő tava (64 m tszf).

Általános benyomásom a három erdőterület megtekintése után az, hogy ezeket a történelminek nevezhető magánerdőket, úgy mint az állami talajvédő erdőültetvényeket, igen nagy becsben tartják. Nem tanulmányoztam Dánia erdőgazdálkodásának gazdasági fejezeteit, de az érezhető, hogy a több funkció közül nem a gazdasági dominál, legalábbis Zeeland tartományban. A három ültetvényt járva olyan érzésem volt, mintha a Budakeszi Arborétumban lennék.

A kőbevésett elnökök

Amennyiben valaki hiányolná beszámolómból a sörök és egyéb alkoholos italok emlegetését, megnyugtathatom, hogy voltak. Sőt erdőszéli Aquavit is volt a csoport fogadásakor. Mint itthon. Igazi erdészek között voltunk Dániában.

A jövő

2011-ben a Norvégiai Hedmark tartományban, Lillehammertől nem messze találkoznak az erdész tájfunók. A honlap már működik: www.efol2011.no címen. Bejelentettük, hogy Magyarország 2014-ben vállalná a verseny megrendezését.

Az érmes eredmények

(W nők, M férfiak, a szám a korosztály)

Sprintverseny:

W18 Konrád (W16) Krisztina	1
W20 Váradi Enikő	3
W55 Horváth Magda	1
M14 Mohácsy Ádám	1
M20 Filó Bernát	3
M65 Gerely Ferenc	3

Középtávú verseny:

W18 Konrád (W16) Krisztina	2
W20 Váradi Enikő	3
W21 Fenyvesi Laura	3
W55 Horváth Magda	1

Váltóverseny:

M 14 Lehotai Róbert és Mohácsy Ádám 2

M 20 Konrád Krisztina, Martin Rosinsky (PL), Filó Bernát 3

M 35 Urbán Imre, Kürti István, Margittai Endre 2

Nyílt Spiegl Zsuzsanna, Somlai Marcell, Makói András 3

W 21 Váradi Enikő, Sisa Dorottya, Fenyvesi Laura 3

Gerely Ferenc